

**DICTAMEN JURÍDIC CONFIRMATORI DEL DRET A LA
INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA.**

format per

ENRIQUE GARCÍA ARRUFAT
Doctor en Dret, col·legiat
a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Madrid
docder@icab.cat

Resum

Aquest dictamen comença examinant la condició de Catalunya durant l'Espanya dels Àustries, en què va conservar la seva posició com a membre de la Monarquia Hispànica amb el manteniment de la seva entitat pròpia. L'eliminació d'aquesta personalitat amb els Decrets de Nova Planta que van convertir Catalunya en una simple província d'Espanya, promulgats amb motiu de la derrota de Catalunya després de la Guerra de Successió (segle XVIII), va donar lloc a què des d'aleshores existeixi a Catalunya una aspiració d'independència que ara es manifesta renovada.

La proliferació de nous Estats independents en el segle XX i l'auge del reconeixement dels drets humans van motivar la intervenció de les Nacions Unides, que van promoure Pactes Internacionals que reconeixen el dret de la lliure determinació dels pobles i molts altres drets. En el dictamen s'examinen alguns d'aquests Pactes i els drets que s'hi reconeixen, que recolzen la voluntat independentista de Catalunya, tot i que aquesta voluntat independentista hagi de ser confirmada en un referèndum. S'exposa l'actitud del Govern Central Espanyol, que s'oposa a aquest referèndum.

El dictamen destaca que, per a l'exercici de la lliure autodeterminació, els pobles no necessiten el consentiment dels altres conciutadans de l'Estat perquè són ells els titulars del dret d'autodeterminació.

La lliure autodeterminació dels pobles preval sobre la protecció de la integritat territorial dels Estats en què es troben perquè els drets humans són irrenunciables.

Són els drets humans els que determinen els valors que han d'il·luminar l'establiment d'un ordenament jurídic i no a l'inrevés. No és la Constitució la que ens ha d'indicar quins són els drets humans que s'han de respectar, sinó que són els drets humans els que han de quedar recollits en la redacció de la Constitució per garantir-ne la defensa.

Finalment el dictamen reflexiona sobre la inutilitat de la pretensió d'immobilisme (manteniment de les unitats territorials) en Geografia Política, atès que va lligada als moments històrics.

Abstract

The present report starts by examining Catalonia's status, during Habsburg Spain and during which its condition as a member of the Spanish Monarchy was upheld, in parallel with remaining its own entity. The elimination of this personality with the Nueva Planta Decrees (or New Organisation), converting Catalonia into nothing more than another province of Spain, propagated due to Catalonia's defeat after the War of the Spanish Succession (18th century), give rise to there being an aspiration for independence since that distant day, which has been revived today.

The proliferation of new independent states during the 20th century and the boom in recognising human rights caused the United Nations to intervene, which promoted international accords recognising the right to free determination of different peoples and many other rights. This report examines some of these covenants and the rights that are recognised, which support Catalonia's independentist pretensions, although this wish for independence must be confirmed in a referendum. The Spanish Central Government's posture opposing this referendum is also set out.

The report concludes that the exercising of peoples' free self-determination does not require the consent of other fellow citizens in the state, as they are the owners of this right to self-determination.

The free self-determination of peoples prevails over the protection of the territorial integrity of the states in which they are located, given that human rights cannot be waived.

Human rights are what determine the values that must illuminate the establishment of laws, and not vice versa. It is not the Constitution that must tell us which human rights to respect, but instead these rights must be collected to write the Constitution and ensure its defence.

Finally, the ruling reflects on the uselessness of the assertion of immobility (upholding territorial units) in political geography, as this is linked to historic events.

EL DRET A LA INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA.

Sumari:

I Antecedents històrics.

II Posició de les “Nacions Unides” davant del fenomen de la proliferació de nous Estats independents.

III Consideració de “poble” com titular dels drets enumerats al “Pacte”.

IV Sobre la integritat territorial.

V Com a “pobles” s’ha d’entendre tot tipus de pobles i en cap cas només els que es troben en un règim colonial.

VI Acreditació de la voluntat del poble per referèndum

VII Ingerències en les qüestions privatives d’Espanya per part d’estats sobirans aliens.

I. ANTECEDENTS HISTÒRICS.

L’Espanya actual està formada per 17 Comunitats Autònomes i dues Ciutats Autònomes amb una autonomia molt considerable, caracteritzades, cadascuna d’elles, per diferents singularitats i atractius.

Una d’aquestes Comunitats és Catalunya, possiblement una de les més diferenciades de la resta per tenir llengua pròpia, normes forals d’origen remot, moltes de les quals segueixen vigents encara avui, i pel seu desenvolupament industrial.

Catalunya havia format part de la unió formada per diversos regnes sota un mateix sobirà per dret dinàstic. En aquest tipus d’unió, els regnes o títols units d’aquesta manera no quedaven integrats o fusionats, sinó que quedaven sotmesos al rei de forma independent i es mantenien les seves institucions pròpies.

Va ser en el segle XVIII, al terme de la Guerra de Successió per la Corona Espanyola, quan Catalunya, que recolzava l’Arxiduc Carles com a successor a la Corona davant Felip V de Borbó, fou derrotada per aquest últim amb el recolzament de forces franceses. Seguidament el nou monarca absolutista, mitjançant el Decret de Nova Planta, va posar el punt i final al caràcter federal de la Monarquia Hispànica que s’havia mantingut durant la dinastia dels Àustries, amb la qual cosa Catalunya va deixar d’existir com a

Estat de l'“Estat compost” de la monarquia hispànica, convertint-se a partir d'aleshores en una província de la Monarquia i quedant anul·lada la seva entitat sobirana.

Està clar que avui Catalunya, com a Comunitat Autònoma, no és una simple província d'Espanya, puix té una considerable autonomia i és un contribuent d'excepció a la Hisenda Pública, atès que aporta més del que rep. Aquesta situació no gaudeix d'un reconeixement públic suficient i dóna lloc a què molts espanyols, mal informats, pensin, quan la premsa dóna la notícia que l'Estat aporta un cofinançament a la realització d'una obra a Catalunya, que és una concessió graciosa, benèvola i gratuïta del Govern Central Espanyol a Catalunya, per la qual els catalans haurien de sentir-se agraïts. La realitat és que, en bona part, la raó per la qual el Govern Central Espanyol es nega ni tan sols a considerar les aspiracions independentistes de Catalunya és el temor de perdre la font de contribucions de Catalunya a l'erari públic.

Des del segle XVIII, al llarg de 300 anys, les reivindicacions independentistes catalanes han estat nombroses i ara viuen un moment destacat.

A la situació actual hi ha contribuït la intenció separatista d'Escòcia respecte del Regne Unit, una voluntat que es farà palesa en el referèndum que se celebrarà aquest any 2014, que coincideix en el temps amb l'aspiració catalana respecte d'Espanya, tenint ambdues situacions en comú que tant Catalunya com Escòcia foren independents fins a principis del segle XVIII. Tanmateix, les situacions no són idèntiques puix que en les relacions del Regne Unit amb Escòcia és Escòcia qui rep més del que aporta i en el cas d'Espanya i Catalunya és a l'inrevés, com s'ha indicat.

Cal observar que, per diferents motius, els nacionalismes independentistes que han sorgit a tot el món durant el segle XX han adquirit protagonisme i han culminat en Estats independents efectius, de manera que durant la primera meitat de segle van aparèixer, només a Europa, diversos Estats nous, com Noruega, Bulgària, Albània, Finlàndia, Hongria, Polònia, Irlanda, Ciutat del Vaticà i Islàndia.

Si afegim a aquests nous Estats els que han sorgit pel reconeixement de la independència d'antigues colònies, tot plegat ha donat lloc, en definitiva, al fet que l'Organització de les Nacions Unides, fundada a San Francisco el 1945 per 51 Estats, l'any 2012 estigui integrada per 193 Estats Membres.

II POSICIÒ DE LES “NACIONS UNIDES” DAVANT DEL FENOMEN DE LA PROLIFERACIÓ DE NOUS ESTATS INDEPENDENTS.

És evident que un fenomen d'aquesta magnitud ha motivat que les Nacions Unides fixin l'atenció, que la qüestió es mereix, amb el reconeixement de nous Estats i dels drets humans dels ciutadans que aspiren al seu exercici, entre els quals es troba el dret de la lliure determinació o autodeterminació.

Sembla oportú destacar en primer lloc la força d'obligar dels Tractats Internacionals, i per fer-ho ens fixem en la

CONVENCIÓ DE VIENA

sobre el Dret dels Tractats, firmada a Viena el 1969 (a la qual Espanya es va adherir el 1972), de la qual destaquem:

“Secció Primera-Observança dels Tractats.

Art. 26. Pacta sunt Servanda:

Tot tractat en vigor obliga les parts i ha de ser complert per elles de bona fe.

Art. 27. El dret intern i l'observança dels tractats.

Una part no podrà invocar les disposicions del seu dret intern com a justificació de l'incompliment d'un tractat, aquesta norma...”

Evidentment, la força d'obligar dels Tractats resulta del contingut del seu text. Si s'hagués de revisar alguna clàusula, s'hauria de procedir a la modificació del tractat. Les resolucions de les Assemblees de les Nacions Unides podran il·luminar-nos sobre qüestions relacionades amb els Tractats, però evidentment no podran contradir-los perquè els Tractats tenen un rang superior al de les resolucions.

Observem que les Nacions Unides, lògicament i com a conseqüència de la seva preocupació per la matèria, van proclamar l'any 1945 la “Carta de les Nacions Unides” (Espanya és membre de les Nacions Unides des del 1955), que estableixen:

“CARTA DE LES NACIONS UNIDES

1. Els propòsits de les Nacions Unides són:

2. Fomentar entre les nacions relacions d'amistat basades en el respecte al principi de la igualtat de drets i al de la lliure disposició dels pobles i prendre mesures adequades per enfortir la pau universal.

“Art. 56. Tots els Membres es comprometen a actuar, conjuntament o separatament, en cooperació amb l'Organització per a la realització dels propòsits enumerats a l'Article 55.”

“Art. 55. A fi de crear les condicions d'estabilitat i benestar necessàries per a les relacions pacífiques i amistoses entre les nacions, basades en el respecte al principi de la igualtat de drets dels pobles i del seu dret a la lliure determinació, l'Organització promourà:

c) el respecte universal als drets humans i a les llibertats fonamentals de tothom, sense distinció per motius de raça, sexe, llengua o religió, i l'efectivitat d'aquests drets i llibertats.”

Malgrat que, com veurem, el Govern Central Espanyol pretén indisposar la Constitució Espanyola amb els Tractats Internacionals dels quals es parlarà més endavant, la Constitució sintonitza amb el que indica l'art. 55 de la “Carta de les Nacions” abans transcrit quan diu:

“Art. 9.2 Correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.”

Així mateix, la Constitució Espanyola estableix:

“Art. 95.1 La celebració d'un tractat internacional que contingui estipulacions contràries a la Constitució exigirà la revisió constitucional prèvia.”

L'Estatut de la Comunitat Autònoma de Catalunya sintonitza amb la Constitució quan diu:

“Art. 15 Drets de les Persones.

1. Els ciutadans de Catalunya són titulars dels drets i els deures reconeguts per les normes a què fa referència l'article 4.1.”

“Art. 4 Drets i principis rectors.

1. Els poders públics de Catalunya han de promoure el ple exercici de les llibertats i els drets que reconeixen ... els tractats i convenis internacionals subscrits per Espanya que reconeixen i garanteixen els drets i les llibertats fonamentals.”

Centrem-nos ara en el

“PACTE INTERNACIONAL DE DRETS CIVILS I POLÍTIQS” (en endavant “el Pacte”), firmat a Nova York el 1966 i ratificat per Espanya el 1977:

“Art.1.1. Tots els pobles tenen dret a la lliure determinació. En virtut d'aquest dret estableixen lliurement la seva condició política i procuren també pel seu desenvolupament econòmic, social i cultural.”

S'estableix, com veiem, la “lliure determinació dels pobles” amb caràcter genèric, de manera que dins aquesta lliure determinació queda inclosa l'autodeterminació segons el que reconeix l'Assemblea de l'ONU a la seva Declaració 2625 de 1970, que inclou en l'àmbit de la lliure determinació que “l'establiment d'un estat sobirà i independent, la lliure associació o integració amb un Estat independent o l'adquisició de qualsevol altra condició política lliurement decidida per un poble constitueixen formes de l'exercici del dret de lliure determinació.”

“Art.1.3 Els Estats part en aquest Pacte, incloent-hi els que tenen la responsabilitat d'administrar territoris no autònoms i territoris en fideïcomís, promouran l'exercici del dret a la lliure determinació i respectaran aquest dret d'acord amb les disposicions de la Carta de les Nacions Unides.”

“Art.2.1. Cadascun dels Estats part d'aquest Pacte es compromet a respectar i a garantir a tots els individus de dins del seu territori i subjectes a la seva jurisdicció els drets reconeguts en aquest Pacte, sense cap mena de distinció per motius de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política, ni de cap altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició social.”

“Art.2.2. Cadascun dels Estats part d'aquest Pacte es compromet a adoptar, segons els seus procediments constitucionals i les disposicions d'aquest Pacte, totes les mesures oportunes per dictar les disposicions legislatives o d'un altre ordre que siguin necessàries per fer efectius els drets reconeguts

en aquest Pacte quan no estiguin garantits per disposicions legislatives o d'un altre ordre.”

Tornem un altre cop a la “Constitució”:

“Art. 96.1. Els tractats internacionals celebrats vàlidament formaran part de l'ordenament intern una vegada hagin estat publicats oficialment a Espanya. Les seves disposicions només podran ser derogades, modificades o suspeses en la forma prevista en els mateixos tractats o d'acord amb les normes generals del Dret internacional.”

El “Pacte” fou publicat al BOE núm. 103, del 30.4.77, i per tant forma part de l'ordenament intern segons el que acabem de veure a l'art 96.1 de la Constitució i que a més a més ratifica el Codi Civil:

“Codi Civil, Art.1.5 Les normes jurídiques que contenen els tractats internacionals no són aplicables directament a Espanya mentre no hagin passat a formar part de l'ordenament intern mitjançant la seva publicació íntegra en el Butlletí Oficial de l'Estat.”

Observem que l'article en qüestió s'enquadra en el Capítol Primer del Codi Civil, dedicat a les “Fonts del Dret”, o sigui que la seva importància no pot ser menyspreada.

En resum, correspon a Catalunya si aquest fos el seu desig, acollir-se al seu dret a la lliure determinació en virtut del que exposa l'Art. 55 de la Carta de les Nacions Unides, l'Art.9.2 de la Constitució Espanyola, l'Art. 4.1 de l'Estatut de la Comunitat Autònoma de Catalunya, els Art. 1.1.; 1.3. i 2.1 del “Pacte”, l'Art. 96.1 de la Constitució, aquest últim en relació amb l'Art. 1.5 del Codi Civil i del Art.1.2 de la Carta de las Nacions (tots ells transcrits)

El poble de Catalunya té dret a l'autodeterminació, de la mateixa manera que el té el poble de la Comunitat de Madrid respecte d'Espanya, si fos el seu desig exercir-lo.

Encara que el Codi Penal no penés l'homicidi i l'assassinat, tots sabríem que no hem de matar. Encara que el “Pacte” no reconegués el dret a la lliure determinació (i l'estableix) i encara que la Constitució Espanyola no digui res sobre l'autodeterminació, sabem que tenim dret a decidir el nostre futur. El dret d'autodeterminació és un principi fonamental del Dret Internacional Públic i un dret dels pobles que genera obligacions “erga omnes” i que segons molts autors ha esdevingut norma de “ius cogens

L'afirmació que fem sobre el dret a la lliure autodeterminació de Catalunya es basa, com hem vist, en tractats internacionals amb una força indubtable d'obligar, que, perquè quedi més clar, hem transcrit en comptes de fer-ne referència amb les nostres paraules. Ara bé, l'ús d'aquest dret de lliure autodeterminació, que és indiscutible, no n'aclareix l'exercici pel que fa als problemes del "dia després". Catalunya, dins del conjunt d'Espanya, forma part de la Unió Europea; però, després d'una hipotètica secessió, perdria automàticament els avantatges d'aquesta pertinença (a través d'Espanya) a la Unió Europea i sorprèn l'existència d'una pluralitat de disposicions que hem vist que ens porten a considerar legítima l'aspiració a la independència i que desemboquen en una situació general de desemparament per a aquells territoris que optin per separar-se. Les secessions de part d'un territori, una vegada acordades, es troben al davant la incertesa sobre si seran i quan seran reconegudes com a nous estats per la Comunitat Internacional i, després d'aconseguir aquest reconeixement, si volen entrar a la Unió Europea, ho hauran de sol·licitar i obtenir la decisió unànime favorable dels Estats membres sobre la seva integració.

Per analogia amb el Dret Civil, podríem dir que l'exercici del dret d'autodeterminació d'un poble no li confereix personalitat jurídica pròpia, ja que, a més, requereix el seu reconeixement com a nou estat.

Aquest reconeixement per part de l'Assemblea General de les Nacions Unides, que s'esdevé per proposta del Consell de Seguretat, implica que el nou Estat es compromet a complir amb els Propòsits de les Nacions Unides que apareixen en la Carta de les Nacions Unides:

“Art. 1. Els Propòsits de les Nacions Unides són:

1. Mantenir la pau i la seguretat internacionals i, amb aquesta finalitat, prendre mesures col·lectives eficaces per prevenir i eliminar amenaces a la pau...
2. Fomentar entre la nacions relacions d'amistat basades en el respecte al principi de la igualtat de drets i al de la lliure determinació dels pobles, i prendre les mesures adequades per enfortir la pau universal.
3. Realitzar la cooperació internacional en... el desenvolupament i estímul del respecte a les llibertats fonamentals de tothom,...
4. Servir de centre que harmonitzi els esforços de les nacions per assolir aquests propòsits comuns.”

No sembla que Catalunya pugui tenir problemes per acreditar que complirà amb els propòsits enunciats, de manera que, lògicament, li seria fàcil obtenir el reconeixement internacional.

Quant al seu ingrés a la Unió Europea, el Tractat de Lisboa no té reglamentada l'admissió de nous Estats fruit de la secessió, però caldria considerar que si ara ja estem en la Unió Europea a través d'Espanya, no sembla que fer-ho a títol propi individual pugui justificar l'oposició dels membres de la Unió Europea, ja que Catalunya ja coneix el que implica aquesta pertinença a Europa i la manera com s'haurà de comportar, que és la mateixa a la qual ara s'até.

Les gestions polítiques que s'han de dur a terme per a l'aplanament, a curt termini, de les dificultats amb les quals es pot trobar Catalunya per ingressar a la Unió Europea, hauran de tenir en compte les raons que s'indiquen tot seguit a favor de la prompta admissió i la única que existeix en contra.

A favor del feliç decurs del procés, hi haurà les raons següents:

- Empreses multinacionals amb interessos a Catalunya, que pressionaran perquè ingressi a la Unió Europea (per ex. fàbriques d'automòbils, si tenim en compte les importants exportacions d'automòbils que es fan).

- Mercats internacionals als quals Catalunya exporta i que voldran que no existeixin fronteres.
- Proveïdors de Catalunya, que voldran veure com se'ls facilita el comerç.
- Turisme: els estrangers que tinguin habitatges per a vacances a Catalunya també voldran més facilitats per gaudir-ne, o sigui, poder acollir-se a l'acord de Schengen i no necessitar el passaport per venir a Catalunya, utilitzar l'euro, etc. I, per a això, voldran la incorporació de Catalunya a la Unió Europea.
- Considerar que a Catalunya s'hi celebren fires internacionals reconegudes, el prestigi de les quals s'ha de mantenir i que, per tant, cal facilitar-hi la participació d'expositors de la Unió Europea.
- Disposar de ports marítims com el de Barcelona i Tarragona.
- Disposar d'aeroports com el de Barcelona, Girona i Reus.
- Assistència a clíniques de renom internacional, sense restricció de moviments.
- La situació geogràfica de Catalunya, per on transcorre una bona part del tràfic de mercaderies (via fèrria o carretera) entre Espanya i Europa, tant d'importació com d'exportació, i també de les

mercaderies que arriben i surten per via marítima, que requereixen la seva incorporació a la Unió Europea.

- A Catalunya se celebra el “Gran Premi d’Espanya” de curses de Fórmula 1 i el “Gran Premi de Catalunya” per a motos al Circuit de Barcelona-Catalunya. Són una prova de la integració de Catalunya a Europa.
- A Barcelona, el “Gran Teatre del Liceu” té un prestigi comparable al de La Scala de Milà.
- A Barcelona, s’hi van celebrar els Jocs Olímpics de la XXV Olimpíada el 1992, durant els quals va quedar demostrada la seva capacitat d’organització d’esdeveniments d’àmbit mundial.
- Destacar la consideració que mereix Barcelona pel seu interès per fomentar la cultura amb els 49 museus que té dins de la seva àrea metropolitana.
- Facilitats que implica l’excel·lent xarxa hotelera de Catalunya, al llarg de la costa i a Barcelona capital.
- Àmplia mà d’obra disponible amb formació professional satisfactòria.
- Costum tradicional dels catalans de conviure amb forasters.
- Nivell de coneixement d’idiomes acceptable per part del poble.
- Hi hauria un llarg etcètera de raons a favor del suport de l’ingrés de Catalunya a la Unió Europea.

Al contrari, alguns Estats membres de la Unió Europea veuran amb recel la fàcil secessió de Catalunya i el seu ingrés a la Unió Europea, ja que aquesta qüestió seria un precedent que animaria les pretensions independentistes internes: Flandes respecte a Bèlgica, Padània respecte a Itàlia, el País Basc francès i Còrsega respecte a França, el Tibet respecte a la Xina, etc. Recordem que França i la Xina són membres permanents del Consell de Seguretat que han d’aprovar per unanimitat la proposta de reconeixement de Catalunya. De totes maneres, no s’ha de sobrevalorar l’aparició d’un precedent ja que, com hem vist, la defensa de l’autodeterminació dels pobles es troba pertot arreu.

El desenvolupament de l’aspiració a la independència d’Escòcia respecte al Regne Unit ens orientarà sobre com procedir.

III CONSIDERACIÓ DE “POBLE” COM TITULAR DELS DRETS ENUMERATS AL “PACTE”.

El “Pacte” no defineix què és el que, a efectes del seu contingut, s’ha d’entendre com a “pobles”, i hem d’impugnar la interpretació que consisteix a considerar que un “poble” és el conjunt de tots els habitants

que formen un Estat sobirà. En aquest cas correspondria només als ciutadans d'aquell Estat acollir-se als drets de lliure determinació, la qual cosa és un contrasentit perquè un poble que constitueix un Estat sobirà no pot aspirar a la seva lliure determinació perquè ja la té.

A més, recordem el que indica el "Pacte" en el seu art. 2.1, transcrit anteriorment, que garanteix "a tots els individus de dins del seu territori (*no tots en el seu conjunt*) i que estiguin subjectes a la seva jurisdicció els drets reconeguts en aquest "Pacte", i entre els drets reconeguts hi ha el de la lliure determinació.

A més a més, s'han consultat les versions oficials del "Pacte" en altres idiomes per veure quins termes fan servir allà on la versió catalana diu "pobles" i s'ha vist que:

- en anglès es tradueix per "peoples"
- en alemany es tradueix per "Völker"
- en castellà es tradueix per "pueblos"

i en consultar en els diccionaris corresponents l'abast d'aquests termes s'ha constatat que en cap dels tres idiomes, i en català tampoc, s'entén necessàriament per "poble" el conjunt de tots els habitants que constitueixen un Estat sobirà i independent, ans al contrari, admet l'accepció de "conjunt de persones que formen una comunitat" o expressions similars.

En definitiva podem dir que el reconeixement del conjunt de persones d'un lloc, regió o país com a titulars del seu dret a decidir sobre la seva lliure determinació implica que sigui aquest conjunt de persones qui pugui fer ús del seu dret i per tant, si són lliures per decidir, no necessiten l'aprovació amb el seu vot dels altres ciutadans de l'Estat, que no formen part del conjunt considerat. Qui és lliure per decidir sobre alguna cosa no requereix l'aprovació d'altres per prendre la decisió, i podem parlar decididament del "poble català" com a ens titular dels drets d'autodeterminació sense necessitar l'opinió dels altres espanyols.

IV SOBRE LA INTEGRITAT TERRITORIAL.

És fàcil que a l'exercici del dret de lliure autodeterminació d'un poble s'hi oposi el principi de manteniment de la integritat territorial de l'Estat en què es troba el poble aspirant. Les Nacions Unides defensen a ultrança tant el dret de lliure autodeterminació dels pobles com la integritat territorial de l'Estat en què es troba el poble aspirant.

Per tant, és procedent establir, en cas de confrontació, quin és el valor que ha de prevaler: la lliure autodeterminació d'un poble o el manteniment de la integritat territorial de l'Estat en què es troba aquest poble. Cal observar que la disposició general segona de la Resolució 2625 de la XXV Assemblea General de les Nacions Unides adverteix que “quant a la seva interpretació i aplicació, els principis anteriors estan relacionats entre si i cadascun d'ells ha d'interpretar-se en el context dels altres,” és a dir, que es pot interpretar que treu força a la protecció de la integritat territorial davant l'autodeterminació i subsegüent secessió, si escau.

La lliure autodeterminació s'enquadra en els drets humans i aquests drets, per als humans, estan per sobre de tot, tal com es desprèn dels “considerants” de la Declaració Universal dels Drets Humans”, que diuen així:

“Considerant que la llibertat, la justícia i la pau al món tenen com a base el reconeixement de la dignitat intrínseca i dels drets iguals i inalienables de tots els membres de la família humana,”

“Considerant que els estats membres s'han compromès a assegurar, en cooperació amb l'Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i efectiu dels drets i llibertats fonamentals de l'home”,

es desprèn la prevalença dels drets fonamentals sobre el manteniment de la integritat territorial dels estats.

Es podria afegir que els drets humans són absolutament irrenunciables, a més d'universals, progressius, transnacionals i intransferibles, i que han de prevaler sobre la cobdícia de l'Estat que pretén mantenir la seva integritat territorial.

El respecte al manteniment de la integritat territorial d'un Estat, en contra de la voluntat d'algun dels pobles que el formen, es tradueix en la falta de respecte per a aquest poble. Ha de prevaler la seva llibertat.

La integritat territorial d'un Estat no és un ésser viu que pugui patir si se li amputa una part. Els que romanguessin en el que quedés d'un Estat la integritat territorial del qual s'hagués vulnerat podrien seguir amb la seva vida. En canvi, els que aspiren a l'exercici de la seva lliure determinació, si no se'ls respecta el seu dret fonamental de lliure determinació, es veuen frustrats i captius i se senten dominats.

Són els drets humans els que determinen els valors que han d'il·luminar l'establiment d'un ordre jurídic i no a l'inrevés. No és la Constitució la que ens ha d'indicar quins són els drets humans que s'han de respectar, sinó que són aquests drets els que s'han de recollir en el seu redactat per garantir-ne la defensa. Per als iusnaturalistes, els drets humans són les llibertats, facultats, institucions o reivindicacions que té tota persona per la seva condició humana per a la garantia d'una vida digna, sense distinció entre les persones per cap motiu, i són font de dret, tot i que des del punt de vista del positivisme jurídic només els països que han subscrit el "Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics", com Espanya, estan obligats al seu compliment.

La preocupació per la integritat territorial s'oblida sistemàticament, tal i com veiem quan estudiem Història i comprovem que, en acabar una contesa bèl·lica, el o els Estats vençuts pacten amb els vencedors la cessió de determinats territoris renunciant a la seva integritat territorial. Recordem que la divisió d'Alemanya després de la Segona Guerra Mundial, en principi en quatre zones que després van donar lloc a la divisió d'Alemanya en dos Estats independents, no fou precisament efectuada amb cap respecte per la seva integritat territorial, i naturalment es va dur a terme sense la conformitat dels ciutadans alemanys, que no van ser consultats. Hi ha regions que al llarg de la història han format part alternativament d'un Estat i després d'un altre, com és el cas d'Alsàcia i Lorena respecte de França i Alemanya. Raons polítiques, econòmiques o el simple ús de la força han fet que no es respectés la seva integritat territorial i els afectats s'hi van haver d'acomodar com van poder. És a dir, no es pot considerar la integritat territorial com quelcom intangible i dogmàtic.

V. COM A "POBLES" S'HA D'ENTENDRE TOT TIPUS DE POBLES I EN CAP CAS NOMÉS ELS QUE ES TROBEN EN UN RÈGIM COLONIAL.

D'altra banda, el fet que al llarg del segle XX molts dels Estats nous que han sorgit, acollint-se al dret a la seva lliure determinació, hagin estat antigues colònies, ha motivat la consideració equívoca que el "Pacte" anava principalment dirigit als pobles en situació colonial. Això és evidentment erroni, com es desprèn de la lectura de l'art. 2.1. del "Pacte", en què s'estableix "el compromís de respecte i garantia a cadascun dels individus que es troben en el seu territori (és a dir, en el de la metròpoli)", per la qual cosa l'article no anava dirigit a les colònies

Es més, al llarg del seu contingut, el text del “Pacte” s’encaparra a repetir que els seus reconeixements van dirigits a “tots els pobles” i per tant no exclusivament als pobles colonials, de manera que es pot aplicar l’aforisme que diu “ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus”.

VI ACREDITACIÓ DE LA VOLUNTAT DEL POBLE PER REFERÈNDUM

Ens queda preguntar-nos si efectivament els catalans, o més ben dit la majoria dels catalans, desitgen la independència. Aquesta qüestió només la pot resoldre un referèndum en què pacíficament i democràtica els aspirants a la lliure autodeterminació contestin a la pregunta que se’ls formuli mitjançant el seu vot a les urnes. Aquest sembla ser l’únic procediment democràtic per resoldre la qüestió.

Aquí topem amb un escull, perquè a la Constitució Espanyola la regulació de la convocatòria de referèndum està reservada al Govern de l’Estat i per tant, en principi, no podria convocar-lo el Govern de la Generalitat, malgrat que la Constitució contempla la possibilitat que l’Estat transfereixi la facultat de convocatòria a les Comunitats Autònomes, en el nostre cas a la Generalitat. Tanmateix, el Govern Central Espanyol no transfereix la facultat de convocatòria, amb la qual cosa vol impedir la celebració del referèndum i la consegüent acreditació de l’existència d’una majoria a favor de la lliure determinació, si aquest fos el resultat de la votació.

En definitiva, mentre el Govern central no convoqui el referèndum ni delegui en la Generalitat la facultat de fer-lo en virtut de l’art. 150.2 de la Constitució Espanyola, la celebració d’un referèndum seria il·legal, però el que és realment contrari a l’ordenament jurídic és que l’Estat Espanyol no compleixi el que estableix l’art.1.3 del “Pacte”, ja transcrit, i que especifica que “els Estats Parts promouran l’exercici del dret de lliure determinació i respectaran aquest dret de conformitat amb les disposicions de la Carta de les Nacions.” En comptes de promoure aquest dret, el que fa l’Estat Espanyol és repetir una vegada i una altra que la convocatòria és il·legal amb la pretensió de negar l’exercici del dret a la lliure determinació del poble català.

La lliure autodeterminació s’enquadra en els drets humans i aquests drets, per als humans, estan per sobre de tot, tal com es desprèn dels “considerants” de la Declaració Universal dels Drets Humans”, que diuen així:

“Considerant que la llibertat, la justícia i la pau al món tenen com a base el reconeixement de la dignitat intrínseca i dels drets iguals i inalienables de tots els membres de la família humana,”

“Considerant que els estats membres s’han compromès a assegurar, en cooperació amb l’Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i efectiu dels drets i llibertats fonamentals de l’home”

es desprèn la prevalença dels drets fonamentals sobre el manteniment de la integritat territorial dels estats.

Es podria afegir que els drets humans són absolutament irrenunciables, a més d'universals, progressius, transnacionals i intransferibles, i que han de prevaler sobre la cobdícia de l'Estat que pretén mantenir la seva integritat territorial

El respecte al manteniment de la integritat territorial d'un Estat, en contra de la voluntat d'algun dels pobles que el formen, es tradueix en la falta de respecte per a aquest poble. Ha de prevaler la seva llibertat

La integritat territorial d'un Estat no és un ésser viu que pugui patir si se li amputa una part. Els que romanguessin en el que quedés d'un Estat la integritat territorial del qual s'hagués vulnerat podrien seguir amb la seva vida. En canvi, els que aspiren a l'exercici de la seva lliure determinació, si no se'ls respecta el seu dret fonamental de lliure determinació, es veuen frustrats i captius i se senten dominats. Davant la pretensió catalana, el Govern Central s'aferra a l'article 2 de la Constitució Espanyola referent a la indivisibilitat d'Espanya, oblidant el seu compromís de respectar el dret de lliure determinació reconegut en el “Pacte”, el contingut del qual preval sobre el de la “Constitució Espanyola”

En resum, Espanya no pot voler ser indivisible a ultrança i mantenir al mateix temps la seva adhesió al “Pacte”

La resolució del problema ens la dona l'art. 27 de la Convenció de Viena i l'art. 2.2. del “Pacte”, que estableixen que cada Estat ha de dictar les disposicions legislatives o d'un altre ordre que siguin necessàries per fer efectius els drets reconeguts en el “Pacte”, és a dir, Espanya ha d'admetre la lliure determinació que preval sobre la Constitució, reformant aquesta última.

Tanmateix, el Govern Central Espanyol no actua i simplement es nega a acceptar la secessió de Catalunya. Els esforços dels dirigents de Catalunya per establir un diàleg no prosperen i el Govern Central deixa que Catalunya

cregui que, si assolís la seva independència, vetaria l'ingrés de Catalunya a la Unió Europea. Si ho fes, el càstig infligit als catalans seria suportat tant pels catalans favorables a la independència com per aquells catalans que, amb tot el seu entusiasme, pretenen evitar-la amb el seu vot negatiu i amb les seves argumentacions a favor de la permanència de Catalunya a Espanya. Això seria decididament injust.

Qualsevol pretensió d'immobilisme en matèria de Geografia Política Universal està condemnada al fracàs. L'enorme proliferació d'Estats independents que s'ha produït en els últims cent anys ens ha de fer reflexionar en el sentit que és un corrent ideològic generalitzat que no es pot contenir. Els Estats independitzats no contempen la possibilitat de reunificar-se (excepte, naturalment, la reunificació entre la República Federal Alemanya i la República Democràtica Alemanya, que no es van dividir per voluntat pròpia i que com a conseqüència es van reunificar). el fet que els Estats independitzats, després de la seva secessió, no tendeixin a reunificar-se novament demostra que van encertar-la separant-se.

VII INGERÈNCIES EN LES QÜESTIONS PRIVATIVES D'ESPANYA PER PART D'ESTATS SOBIRANS ALIENS.

La Declaració sobre els principis de Dret Internacional referents a les relacions d'amistat i a la cooperació entre els Estats de conformitat amb la Carta de les Nacions Unides, adoptada per l'Assemblea General el 24 d'octubre de 1970, conté el principi relatiu a l'obligació de no intervenir en els afers que són de jurisdicció interna dels Estats, de conformitat amb la Carta, i diu així:

Cap Estat o grup d'Estats té dret a intervenir directament o indirecta, i sigui quin sigui el motiu, en els afers interns o externs de cap altre estat. ...”

L'autodeterminació de Catalunya és un afer intern d'Espanya sobre el qual, per tant, pesa la prohibició d'intervenció.

Per aquest motiu, no s'han de desanimar les persones que, partidàries de l'autodeterminació, observin que les gestions informatives del Govern de la Generalitat de Catalunya a favor de l'autodeterminació i la independència davant diferents Estats sobirans tinguin una acollida molt freda per part dels Estats contactats. Mentre Catalunya no deixi de ser un afer intern d'Espanya, és a dir, mentre no declari la seva independència, en el cas que ho fes, les informacions justificatives de l'aspiració de secessió necessàriament seran acollides amb una certa fredor. Una altra cosa és el

que succeirà quan Catalunya hagi declarat, en el cas que ho fes, la seva independència i hagi estat reconeguda internacionalment com a Estat sobirà, moment en què probablement els Estats sobirans podran demostrar la seva simpatia i comprensió per l'aspiració catalana.

A "La Vanguardia" del 19.7.14 llegim que "la cancellera alemanya es va alinear completament i sense ambigüitats amb el president de l'Executiu espanyol en el debat sobre la independència de Catalunya. La líder alemanya va assegurar compartir la "posició del Govern espanyol" i va descartar "qualsevol tipus de recepció" al president de la Generalitat de Catalunya".

Aquesta manifestació de la cancellera alemanya no minvarà la simpatia general que li professa el poble català, tot i que és de lamentar que abans de fer aquestes manifestacions no hagués rebut l'assessorament del seu govern, recordant-li la prohibició d'intervenir en les qüestions internes d'Espanya. Els catalans, però, no li tindrem en compte.
